

Waldemar Rozyrkowski

Początki Instytutu Miłosierdzia Bożego w świetle pierwszego sprawozdania funkcjonowania wspólnoty z 1949 roku

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 20, 251-257

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

WALDEMAR ROZYNKOWSKI
UMK, Toruń

POCZĄTKI INSTYTUTU MIŁOSIERDZIA BOŻEGO W ŚWIETLE PIERWSZEGO SPRAWOZDANIA FUNKCJONOWANIA WSPÓLNOTY Z 1949 ROKU

Początki Instytutu Miłosierdzia Bożego (dalej: IMB) sięgają okresu II wojny światowej. Jego dzieje nie doczekały się dotąd wyczerpującego opracowania historycznego, jednak nie brakuje kilku interesujących prac jemu poświęconych. Trzeba tu wymienić przede wszystkim prace ks. Michała Damazyna¹. Ważne znaczenie dla popularyzowania dzieła IMB, jak i jego współzałożycielki doc. Ludmiły Roszko miało sympozjum naukowe zorganizowane dnia 16 października 2013 r. w Toruniu: *Ludmiła Roszko – wybitny geograf, współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin*. Już na konferencję została przygotowana publikacja zbiorowa zawierająca między innymi artykuły poświęcone historii IMB autorstwa: ks. Michała Damazyna², Wojciecha Polaka³ oraz Waldemara Rozynkowskiego⁴. Na koniec tego zwięzłego przeglądu stanu badań trzeba jeszcze wspomnieć, że interesujące wątki o początkach Instytutu spotykamy także w pracach ks. Henryka Ciereszko, poświęconych postaci ks. Michała Sopočki (1888-1975)⁵.

W niniejszym artykule chcemy się skupić na zaprezentowaniu pierwszego sprawozdania z działalności niedawno powstałego, a właściwie tworzącego podstawowe zręby, dzieła Instytutu. Posiada on naszym zadaniem ważne, niemalże symboliczne znaczenie dla rodzącego się IMB. Jego autorką jest Ludmiła Roszko (1913-2000), geograf, pracownik naukowy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, osoba, która od początku była związana z dziełem Instytutu. Od jesieni 1945 r., do swojej śmierci, która miała miejsce dnia 19 grud-

¹ M. Damazyn, *Charyzmat Instytutu Miłosierdzia Bożego. Studium historyczno-teologiczne*, Poznań 2011, ss. 214; idem, *Profesor Ludka. Życie i wiara*, Toruń 2013, ss. 262.

² M. Damazyn, *Zarys biografii i życia duchowego Ludmiły Roszko*, w: *Ludmiła Roszko 1913-2000: wybitny geograf i współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin*, red. W. Polak, W. Rozynkowski, W. Wysota, Toruń 2013, s. 93-117.

³ W. Polak, *Działania Służby Bezpieczeństwa przeciwko Instytutowi Miłosierdzia Bożego w 1960 r.*, w: *Ludmiła Roszko 1913-2000: wybitny geograf i współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin*, red. W. Polak, W. Rozynkowski, W. Wysota, Toruń 2013, s. 155-196.

⁴ W. Rozynkowski, *Instytut Miłosierdzia Bożego- zarys historii*, w: *Ludmiła Roszko 1913-2000: wybitny geograf i współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin*, red. W. Polak, W. Rozynkowski, W. Wysota, Toruń 2013, s. 131-153.

⁵ H. Ciereszko, *Ksiądz Michał Sopoćko apostoł Miłosierdzia Bożego*, Kraków 2004, s. 119-137, 279-288; idem, *Życie i działalność księdza Michała Sopoćki (1888-1975). Pełna biografia Apostoła Miłosierdzia Bożego*, Kraków 2006, s. 340-355, 510-526.

nia 2000 r. mieszkała w Toruniu⁶. Jej rola i znaczenie dla powstania IMB jest tak znacząca, że mówi się o niej, obok bł. ks. Michała Sopoćki, jako jego współzałożycielce⁷.

Prezentowane źródło składa się zasadniczo z dwóch części. W pierwszej jego autorka dokonuje przywołania podstawowych faktów z genezy Instytutu, chronologicznie dotyczy to okresu od 1942 do sierpnia 1948 r. W drugiej natomiast opisuje pierwsze miesiące funkcjonowania Instytutu, dokładnie dotyczy to okresu od połowy sierpnia 1948 r. do wiosny 1949 r. W tej części obok przypomnienia ważnych wydarzeń mamy do czynienia także z pewną odśloną drogi duchowej, którą przechodziła tworząca się wspólnota. Aby pełniej zrozumieć wymowę tekstu, warto jego treść odnieść do szerszego kontekstu historii Instytutu.

Początki Instytutu sięgają II wojny światowej. Wywodzi się on ze wspólnoty dziewcząt, członkiń Sodalitji Mariańskiej Akademiczek Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, które od 1940 r., pomimo zakazu gromadzenia się, zaczęły się spotykać w prywatnym mieszkaniu ks. Michała Sopoćki (1888-1975), dodajmy od 2008 r. błogosławionego, aby pielęgnować swoje życie wewnętrzne i rozeznawać powołanie⁸. Po pewnym czasie z grona tego wyłoniła się grupa sześciu dziewcząt, które podjęły myśl ks. M. Sopoćki, aby po wojnie powołać do istnienia nowe zgromadzenie zakonne. Trzeba nadmienić, że powstanie tej wspólnoty rozumiano jako wypełnienie przesłania, jakie skierował Jezus do s. Faustyny Kowalskiej. W gronie tych sześciu dziewcząt spotykamy: Jadwigę Osińską, Izabelę Nabrowską, Ludmiłę Roszko, Zofię Komorowską, Jadwigę Malkiewicz oraz Adelę Alibekow⁹.

W rozwijającej się wspólnocie ważne wydarzenie miało miejsce 11 kwietnia 1942 r. Tego dnia w kaplicy sióstr karmelitanek w domu zakonnym w Wilnie owych sześć dziewcząt złożyło pierwsze prywatne śluby zakonne na ręce ks. prałata Leona Żebrowskiego. W tym czasie ks. M. Sopoćko musiał się ukrywać przed gestapo, gdyż był poszukiwany i groziło mu aresztowanie. Schronienie znalazł w miejscowości Czarny Bór, a dokładnie w domu zakonnym sióstr urszulanek, gdzie pracował jako ogrodnik¹⁰. O pomoc w formacji zakonnej, dla powstającego dzieła, poprosił ks. Sopoćko siostry z bezhabitowego Zgromadzenia Sióstr od Aniołów z domu zakonnego w Pryciunach¹¹. Złożone śluby odnawiano w kolejnych latach. Wymowne znaczenie miały szczególnie te, które zostały złożone dnia 16 listopada 1944 r. Odbyły się one w święto Matki Bożej Miłosierdzia, ponownie w kaplicy sióstr karmelitanek, tym razem jednak w obecności ks. M. Sopoćki. Interesujące jest to, że ten właśnie moment jest utożsamiany z opisem, który dokonała kilka lat wcześniej s. Faustyna w *Dzienniczku*: *W pewnym dniu widziałam kapliczkę i w niej sześć sióstr, które przyjmowały Komunię św., której udzielał nasz spowiednik, ubrany w komżę i stulę. W kaplicy tej nie było ani ozdób, ani kłęczników*¹².

⁶ Zob.: opracowanie monograficzne poświęcone L. Roszko autorstwa ks. Michała Damazyna, *Profesor Ludka. Życie i wiara*, Toruń 2013, ss. 262.

⁷ W. Rozynkowski, op. cit., s. 149-150.

⁸ Archiwum Instytutu Miłosierdzia Bożego w Bydgoszczy (dalej: AIMB), Ludmiła Roszko, Historia I.M.B., Toruń 20 I 1990, s. 1.

⁹ H. Ciereszko, *Ksiądz Michał Sopoćko*, s. 120-124.

¹⁰ Pisał z tego miejsca listy do powstającego dzieła: *Błogosławiony Michał Sopoćko, Dar Miłosierdzia. Listy z Czarnego Boru*, Częstochowa 2008, ss. 125; *Błogosławiony Ksiądz Michał Sopoćko, Dziennik*, oprac. H. Ciereszko, Białystok 2010, s. 175.

¹¹ H. Ciereszko, *Ksiądz Michał Sopoćko*, s. 122-126.

¹² *Św. Siostra Faustyna Kowalska, Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Kraków 2011, nr 613, s. 358.

Dojrzewającą coraz bardziej wizję życia zakonnego zmieniła sytuacja po II wojnie światowej. Ewakuacja Polaków w 1945 r. z terenów włączonych do ZSRR dotknęła zarówno grupę sześciu dziewcząt, jak i ks. M. Sopoćkę. Jak czytamy w załączonym źródle, planowano, aby po przyjeździe do Polski miejscem wspólnego spotkania był Kraków, grupa uległa jednak rozproszeniu i było to niemożliwe. Dwie z nich, Jadwiga Osińska i Izabela Naborowska, szukając domu na siedzibę nowego zgromadzenia – pierwotnie nazwa jego miała brzmieć Zgromadzenie Sług Miłosierdzia Bożego – przybyły do Wrocławia. Poprosiły o pomoc administratora apostolskiego diecezji gorzowskiej ks. Edmunda Nowickiego, który oddał im dom w Myśliborzu. Zamieszkały w nim od 25 sierpnia 1947 r. Od tego roku rekolekcje dla całej grupy odbywały się właśnie w tym miejscu. Cztery osoby w tzw. „wileńskiej szóstki” zatrzymały się w innych miejscach w Polsce, prowadząc życie w świecie. Nie zaniedbały one jednak pielęgnowania podjętego dzieła, każda jednak na miarę swoich możliwości. Ludmiła Roszko znalazła się w Toruniu, gdzie podjęła pracę na tworzącym się Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Podstawowym wyzwaniem było znalezienie kapłana, który by pomógł w tworzącym się dziele, głównie poprzez towarzyszenie na drodze wzrostu duchowego oraz rozeznawania, co czynić dalej. Trzeba wyraźnie zaznaczyć, że w tym kontekście ważną rolę zaczęli pełnić przede wszystkim jezuici, szczególnie z ośrodków zakonnych w Łodzi oraz w Toruniu. Ks. M. Sopoćko przyjechał do Polski dopiero na początku sierpnia 1947 r.¹³

Fundamentalne znaczenie dla historii Instytutu Miłosierdzia Bożego miały wydarzenia, które rozegrały się po rekolekcjach w Myśliborzu w połowie sierpnia 1948 r. Czytamy o nich także w załączonym źródle. Był tam obecny ks. M. Sopoćko. I ta jego obecność wydaje się być kluczowa w tym momencie tworzonego dzieła. Pojawił się on z roboczą wersją przygotowywanych przez siebie konstytucji. Bardzo szybko okazało się, że w rozmowach pojawiły się dwie tendencje. Jadwiga Osińska i Izabela Naborowska dążyły do utrzymania wizji zgromadzenia zakonnego, które naturalnie koncentrowało się na życiu wspólnotowym w domach zakonnych. Pozostałe widziały realizację charyzmatu powstającej wspólnoty w pracy w świecie, tworząc nie tyle tradycyjne zgromadzenie zakonne, ale nie sprecyzowane jeszcze bliżej inne dzieło. Nie obyło się bez trudnych, pełnych emocji rozmów, w których niełatwo było dostrzec porozumienie.

Rozwiązanie pojawiło się niespodziewanie. Zofia Komorowska, jedna z uczestniczek tego spotkania, pokazała ks. M. Sopoćce artykuł, w którym znajdowało się omówienie nowej Konstytucji apostolskiej Piusa XII *Provida Mater Ecclesia*. Dodajemy, że dokument ten został wydany przez papieża 2 lutego 1947 r.¹⁴ Po uważnej lekturze jego tekstu ks. Sopoćko stwierdził, że dokument ten wpisuje się bardzo w poszukiwania drogi dla powstającego dzieła. Ogłoszona Konstytucja otworzyła nowe perspektywy dla instytutów świeckich w Kościele, w tym konkretnym przypadku dawała możliwość powołania do istnienia Instytutu Miłosierdzia Bożego. Tą drogą nie chciały jednak iść J. Osińska i I. Naborowska, widzące realizację swojego powołania w zgromadzeniu zakonnym, które po pewnym czasie

¹³ *Błogosławiony Ksiądz Michał Sopoćko, Dziennik*, s. 121; H. Ciereszko, *Życie i działalność*, s. 364.

¹⁴ Zob.: *Świeccy konsekrowani w nauczaniu Kościoła świętego. Zbiór dokumentów*, zebrał i opracował M. Chmielewski, Lublin 2011, s. 23-33.

przyjęło nazwę: Zgromadzenie Sióstr Jezusa Miłosiernego¹⁵. Drogi wileńskiej szóstki rozeszły się.

Po podjęciu kluczowych decyzji członkinie początkującego Instytutu rozjechały się do swoich miejsc zamieszkania. Zaczęły w codzienności zbierać doświadczenia powstającej nowej rzeczywistości. L. Roszko jesienią 1948 r. przedstawiła wizję dzieła poznanemu jezuitcie o. Leonowi Nowakowi (1909-1965). Od początku 1947 r. przebywał on w nowopowstałym (po II wojnie światowej) domu zakonnym w Toruniu, gdzie do 1951 r. piastował stanowisko superiora¹⁶. Jego obecność spotykamy w przywołanym źródle i widzimy wyraźnie, że odegrał on kluczową rolę w pierwszych miesiącach istnienia Instytutu.

Przytoczone poniżej źródło informuje nas, że dnia 9 stycznia 1949 r. doszło w Toruniu do pierwszego spotkania przedstawicielek istniejących ówczesnie trzech zespołów rodzącego się Instytutu: z Radomia, z Łodzi oraz z Torunia. W dwóch ostatnich dominowały studentki. W spotkaniu uczestniczył o. Leon Nowak. Jego owocem było nawiązanie bliskiej współpracy między wymienionymi ośrodkami. Poza tym zadeklarowano także bliskie relacje z powstającym zgromadzeniem zakonnym w Myśliborzu.

Z pierwszego sprawozdania dowiadujemy się, że w Toruniu tworzył się nowy, drugi już zespół, który skupiał 7 kandydatek. Pierwszy liczył 8 osób. Zespół w Radomiu liczył w tym momencie 3 osoby, głównie nauczycielki, natomiast zespół łódzki składał się z 8 osób, miał to być zespół akademicki. Zespół w myśl zatwierdzonych później konstytucji jest: *jednostką konstytutywną IMB, liczącą około 8-10 członkiń w sposób ścisły złączony z Instytutem. Na czele zespołu stoi odpowiedzialna zespołowa mianowana przez Prezeskę Instytutu za zgodą swej Rady na okres trzech lat.* (Art. 85, 86). Jak widać, na początku 1949 r., dziełem powstającego Instytutu było zainteresowanych w sumie 26 osób. Mając na uwadze czas i charakter tworzącej się wspólnoty, obiektywnie należy stwierdzić, że była to spora liczba.

Dodajmy na koniec, że od początku tworzący się Instytut szukał, głównie za sprawą Ludmiły Roszko, poparcia i akceptacji ze strony biskupów. Pierwszym opiekunem powstającego dzieła był ordynariusz chełmiński ks. bp Kazimierz Józef Kowalski (1896-1972), który już w 1949 r. wyraził zgodę na tworzenie Instytutu na terenie diecezji. Na oficjalny dekret erygujący Instytut Miłosierdzia Bożego na prawie diecezjalnym trzeba było czekać do 1998 r. Dnia 4 marca tegoż roku ordynariusz toruński ks. bp Andrzej Suski wydał dekret erygujący Instytut Miłosierdzia Bożego na prawie diecezjalnym. Tego samego dnia, odrębnym dekretem, ks. Biskup zatwierdził ostateczną wersję Konstytucji Instytutu¹⁷.

Aneks źródłowy

Źródło: *Archiwum Instytutu Miłosierdzia Bożego w Bydgoszczy; kopia; maszynopis sporządzony przez Ludmilę Roszko na kartkach papierowych formatu A 4, k. 1-3*

¹⁵ H. Ciereszko, *Ksiądz Michał Sopoćko*, s. 291.

¹⁶ W. Rozynkowski, *Nowak Leon*, w: *Toruński Słownik Biograficzny*, red. K. Mikulski, t. 1, Toruń 1998, s. 186-187. W następnych latach był on: superiorem w Łodzi (1951-1959), sekretarzem prowincjała (1959-1963), rektorem kościoła w Kaliszu (1963-1965). Zmarł w Nałęczowie 28 VI 1965 r.

¹⁷ Niniejsze dokumenty zostały załączone do wydanej drukiem: *Konstytucji Instytutu Miłosierdzia Bożego*, Toruń 1998; S. Suwiński, *Życie konsekrowane w diecezjach chełmińskiej i toruńskiej. Studium historyczno-pastoralne*, w: *In fide et dilectione*, red. A. Nowicki, Toruń 2006, s. 253-254; W. Rozynkowski, *Instytut Miłosierdzia Bożego*, s. 150-153.

Kopia

Pierwsze sprawozdanie roczne
wraz
z krótką historią powstania Instytutu Miłosierdzia Bożego,
złożone na wiosnę 1949 r.

Historia powstania Instytutu Miłosierdzia Bożego korzeniami sięga czasów wileńskich, kiedy to w roku 1942, po wstępnym okresie przygotowawczym pod kierunkiem Ks. Prof. dr Michała Sopoćki, sześć osób po raz pierwszy złożyło przyrzeczenie zachowywania rad ewangelicznych, wiążąc się w ten sposób do wspólnej pracy na przyszłość w ramach projektowanego Zgromadzenia SS. Miłosierdzia Bożego.

Na przestrzeni tych 7 lat /1942-1949/ można wyróżnić kilka wyraźnych etapów rozwoju:

I- trzyletni okres wileński 1942-45 – okres cichej, bardzo intensywnej pracy wewnętrznej. Przy tym rok 1944-45 charakteryzował się specjalnie usilnym poszukiwaniem dróg i form dla tworzącej się organizacji i precyzowaniem samej idei przewodniej. Poświęcono tym tematом bardzo wiele spotkań dyskusyjnych i rozmów prywatnych. W rezultacie powstał pierwszy, tymczasowy szkic ustaw przyszłego Zgromadzenia, opracowany przez ks. Prał. Leona Żebrowskiego.

Zaledwie ta praca została ukończona, nastąpiły bardzo bolesne przymusowe wyjazdy naszych członkiń z Wilna. Postanowiłyśmy kierować się do jednego miasta /Krakowa/, żeby móc dalej kontynuować myśl założenia wspólnego domu.

Z rokiem 1945 rozpoczął się więc II okres- okres rozbitcia, rozproszenia, po całej Polsce. Nasze plany spotkania się w Krakowie zostały przekreślone przez różne okoliczności zewnętrzne. Następują dwa lata bardzo ciężkie, dwa lata przetrwania /1945-1947/. W tym czasie każda starała się pracować na swoim terenie gdzie się dało: w sodalicii, w Caritasie itp.

W roku 1947 otwierają się możliwości urzeczywistnienia pierwotnego planu, z którym wyjechałyśmy z Wilna- planu wspólnego domu i wspólnej pracy. Wszystko konieczne do tego już było; a więc opieka biskupa /Administradora Apostolskiego ks. Bp. Nowickiego w Gorzowie/ i dom /w Myśluborzu/. Dwie osoby z grupy wileńskiej już rozpoczęły tam pracę nad dziećmi i młodzieżą. Reszta przygotowuje się do przyjazdu.

Niemalże w przeddzień zrealizowania tego zamiaru /1947/ Pan Bóg niespodziewanie krzyżuje nasze plany i zatrzymuje na miejscu te, które już miały jechać do wspólnego domu.

W związku z koniecznością pozostania w świecie, otwierają się nam oczy na inne ujęcie naszej pracy, nieoczekiwane, nowe – załączek tego [2], co jest dziś, t.j. Instytutu. Nie rozumiejąc jeszcze, o co właściwie chodzi, nie przeczuwając, nie ogarniając całości, szliśmy krok za krokiem naprzód. W ten sposób upływa wiele miesięcy, w czasie których pozornie nic się nie dzieje, lecz w rzeczywistości przygotowywał się w tym czasie grunt do przyjęcia tej nowej myśli, która niedługo miała się ujawnić.

Rok 1948 jest rokiem zwrotnym, przełomowym. Z tym rokiem 15- go sierpnia rozpoczyna się III okres naszej historii- znalezienia drogi i wkroczenie na nią. Był to dzień zetknięcia się z Konstytucją Apostolską „Provida Mater” podczas rekolekcji w Myśluborzu /Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej nr 7/8, Poznań 1948/. Od pierwszej chwili była ona dla nas olśnieniem.

Już na parę miesięcy wcześniej dał nam Pan Bóg kierownika duchownego w osobie Ks. Leona Nowaka, Superiora Domu Księży Jezuitów w Toruniu. O. Nowak wniósł ogromnie dużo właśnie tych nowych myśli, które później okazały się tak zadziwiająco zgodne z Konstytucją Apostolską „Provida Mater”. Po powrocie z rekolekcji dzięki pomocy O. Nowaka praca od razu staje na nogi, nabiera rumieńców życia i szybko się rozwija. Powstaje wówczas w Toruniu pierwszy zespół liczący 8 osób. Decydujemy się na nazwę Instytut Miłosierdzia Bożego, traktując go jako grupę świecką przyszłego Zgromadzenia SS. Miłosierdzia Bożego. W tym czasie powstaje, zredagowany przez O. Nowaka, pierwszy szkic ustaw Instytutu, oparty już o Konstytucję Apostolską.

W listopadzie 1948, z początkiem roku akademickiego, rozpoczynamy nasze pierwsze, regularne, tygodniowe spotkania, na których dyskutuje się ustawy i związane z nimi zagadnienia. Poza tym trzonem zebrań są konferencje religijne o. Nowaka.

W tym czasie nawiązuje się kontakt z jednostkami, interesującymi się nową formą pracy, w Łodzi i Radomiu.

Styczeń 1949 stanowi znowu wyraźny etap.

1. – O. L. Nowak otrzymuje wówczas od swoich władz przełożonych polecenia zajęcia się powstającymi zespołami.

2. – ustala się w ogólnych zarysach stosunek do Myślborza. Ma nas łączyć ze Zgromadzeniem SS. Miłosierdzia Bożego tylko ideologia. Rezygnuje się ze wszelkiej zależności organizacyjnej i administracyjnej,

3. – Dochodzi w Toruniu do spotkania /9 stycznia/ trzech ośrodków: Torunia, Łodzi i Radomia. Tę datę można uważać za datę powstania dwóch nowych zespołów zamiejscowych i za początek wspólnej pracy. Każdy ośrodek otrzymał projekt ustaw do przedyskutowania. Wszystkie rozjechały się z jasno określonym programem działania na swoim terenie.[3]

Tymczasem w Toruniu tworzy się nowy zespół, zespół kandydatek /7 osób/. Obydwa zespoły toruńskie pracują pod kierownictwem Ks. L. Nowaka.

Zespół kandydatek na swoich tygodniowych spotkaniach omawia szczegółowo problemy poruszane w „Ofensywie katolickiej” O. Plusa¹⁸.

Zespół pierwszy – od listopada do Wielkanocy miał około 23-25 zebrań, poświęconych zagadnieniom życia wewnętrznego i dyskusji nad ustawami.

W okresie wielkiego postu O. L. Nowak zorganizował dla każdego zespołu osobno 3-dniowe rekolekcje. Na niedzielę Przewodnią przyjechały delegatki z Łodzi i Radomia, m.in. w celu przedyskutowania naszej redakcji ustaw. Z ich sprawozdań wynika, że członkinie obu zespołów pracują bardzo intensywnie w katolickich organizacjach, jak Caritas, Sodaliczka Mariańska Akademiczek oraz na innych placówkach, w bibliotekach. Praca wewnętrzna tych zespołów jest bardzo utrudniona z powodu braku na miejscu kierownika duchownego.

Zespół w Radomiu liczy obecnie trzy osoby. Jest to na ogół zespół nauczycielski. Zespół łódzki – 8-mio osobowy – jest zespołem akademickim.

Wszystkie zespoły utrzymują ze sobą ścisły kontakt. Wychodzimy z założenia, że zwłaszcza na początku, w okresie tworzenia się Instytutu konieczne jest częste porozumiewanie się i ścisła współpraca.

L.[udmiła] R.[roszko]

¹⁸ Chodzi zapewne o prace jezuita o. Raoula Plusa, *Ofensywa katolicka: promieniujemy Chrystusem*, Warszawa 1937, ss. 180.

The beginnings of the Lay Institute of Divine Mercy according to its first report on the functioning of the community from 1949

Summary

The beginnings of the Lay Institute of Divine Mercy date back to the years of the Second World War. It originated from a community of girls, members of the Sodality of Our Lady of the Female Students of the Stefan Batory University in Vilnius, who, despite the prohibition on gatherings, started in 1940. They held their meetings in a private apartment of Rev. Michał Sopoćko (1888-1975), an environment that facilitated them in their efforts to tend to their internal life and discern their vocation.

The article presents the first report on activities of the Institute. The author of this document, Ludmiła Roszko (1913-2000), a geographer and academic in the Nicolaus Copernicus University in Toruń, contributed to the work of the Institute from its beginning. Since 1945 until her death on the 19th December 2000 she lived in Toruń. Her role and importance in the foundation of the Institute is so significant that she is considered to have been its co-founder, together with Blessed Rev. Michał Sopoćko.

The report consists of two parts. In the first, one author describes fundamental facts from the origins of the Institute, i.e. from 1942 to August 1949. Next she provides information of the first months of Institute's activities from the mid-August 1948 to the spring of 1949. Within this section, apart from reminiscences of important events, there is also a kind of unveiling of the spiritual way which was experienced by the growing community.